

KVINDEN OG SAMFUNDET

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund

Nr. 15.

Kontor: Nørregade 33, St.

26. Juli 1902.

Udgaar hveranden Lørdag.

18. Aarg.

Koster 50 Øre Kvartalet (+ 9 Øre i Postpenge i København.) Enkelte Numre 10 Øre.
(+ 11 Øre i — i Provinserne.)

Julie Laurberg,

Fotograf.

Hotel du Nord.

Indgang ad Porten.

Elevator.

EMMY THULSTRUP.

Hjemmelavet Konfekt,

tilkendt eneste

Panoptikon V, 1ste Sal o. G.

Telefon 26543.

„Bog og Naal“,

nordisk Tidsskrift for kvindelig Opdragelse og Undervisning, er Organ for Foreningen „Den danske Pigeskole“ samt for Foreningerne inden den norske Pigeskole. „Bog og Naal“ udgaar en Gang om Maanedn. Det koster 75 Øre Kvartalet og kan bestilles paa ethvert Postkontor i Danmark, Norge og Sverige samt paa Bladets Ekspeditionskontor i Silkeborg.

Den Suhrske Husmoderskole.

Tlf. 8053. Skindergade 31.2. Trff. 1—3.

Fra den 11. til den 23. August inkl. Kursus i Syltning og Henkogning.

Dansk Kvindesamf. Fæstekontor,

Nørregade 33, St.,

anviser Husbestyrerinder, Kokke-, Stue- og Barnepiger.

Klager over Mangler ved Forsendelsen bedes skriftligt indsendt til S. Rasmussen, Ravnsborggade 19, 2. Sal.

Kvinden og Samfundet.

Opmærksomheden henledes paa, at „Kv. og Samf.“ giver Abonnentsamlere den sædvanlige Boghandleravance: 40 % saaledes, at man for hver til Kontoret, Nørregade 33, St., indsendt Kvittering fra Postvæsenet paa en Abonnent (dog mindst 5 ad Gangen) vil faa 20 Øre — 1 Kr. for 5 ny Abonenter — tilbagesendt.

Fagskolen for Linnedsyning.

Nørregade 33, St.,

uddanner Elever i Linnedsyning til Erhverv. Tr. Kl. 10—3.

Kvinden og Samfundet.

Bestilles i Provinserne paa nærmeste Posthus og hos Landpostbudene, i København paa nærmeste Posthus og paa Bladets Kontor.

Abonnement 50 Øre + Postpenge, i København 9, i Provinserne 11 Øre Kvartalet.

Fra Byen mellem Bjergene.

Det ringer til Aftenmesse

i den lille og stille By.

Dagen er træt og gaar under,

thi ringer det nu imod Sky.

Nu Dagen er træt og gaar under,

Spaderne stikkes til Hvile i Jord,

Krøblingeskrædderen kravler

saa lempelig ned fra sit Bord.

Sit hvideste Lintøj knytter

Pigen omkring sit mørke Haar.

Aftenklokkerne kalder,

og langsomt til Kirke man gaar.

Fremtidens Huse

og

Kvindernes Arbejdskraft.

Fru Birgitte Berg Nielsen advarer i „Politiken“ for 9de Juni imod at knæsette Tanken om Centralbygninger med Fælleskøkken, fordi de, som hun mener, kun egner sig for Undtagelseshjem, velhavende Undtagelseshjem.

Jeg beder om Tilladelse til at forsøge et Forsvar for Fælleskøkkenerne.

Dette Forsvar støtter jeg først og fremmest paa Hensynet til en Klasse Medmennesker, for hvem en taalelig Tilværelse ikke kan naas, uden ved Oprettelse af Fælleskøkkener, nemlig de arbejdende Kvinder, som foruden sig selv har Børn eller andre Slægtninge at forsørge, saaledes Enker og Hustruer, hvor Mænd paa Grund af Sygdom, Arbejdsløshed eller Udygtighed ikke formaar at skaffe det nødvendige til Familiens Underhold. Fru Nina Bang nævnede ved et Foredrag i Aarhus i Efteraaret 1899 Tallet paa de Kvinder i København alene, som arbejder ude af Huset hele Dagen; det var meget stort, saa vidt jeg husker var det 10,000. Man tænke sig den Tilstand af Overanstrengelse, hvori disse Kvinder, der toruden de normale 10 Arbejdstimer maa udføre alt Hjemmets Arbejde, slæber sig gennem Livet! For dem vilde Fælleshjemmet med alle dets Bekvemmeligheder være et sandt Paradis.

Fru Berg Nielsen mener, at Fælleskøkkener vilde blive uøkonomiske. Hvorfor støtter hun denne Paastand? — Hun udregner jo selv saa smukt, hvormange Fodpund, der ødes ved det overflødige Besvær med Vasketøjet i de gammeldags, daarligt indrettede Huse. Hun vil da ogsaa kunne udregne, hvormange Arbejdstimer, der omtrentlig spildes ved at tyve a tredie Koner hver og en først maa have Kurven paa Armen for at gøre Indkøb til Middagsmaden, medens Bestyrerinden for Fælleskøkkenet kunde have besørget det hele paa en Gang og ganske sikkert have købt meget billigere, og dernæst alle staaet bøjede hver over sit Køkkenbord og Komfur for at tilberede Maden, medens den i Fælleskøkkenet i den samme Tid kunde laves af nogle faa Personer.

Fru B. N. skriver: „Det vil betyde et socialt Tilbageskridt for Kvinderne at slippe Madlavningen, der hidtil har været Erhverv for mange Kvinder“.

I Fælleskøkkenerne vilde der dog blive Plads for største Delen af disse Kvinder, for saa vidt de mandlige Ansøgere til Pladserne ikke skulde vise sig i Besiddelse af overlegen Dygtighed, men jeg haaber ikke, at Fru B. N. frygter for at tage Konkurrencen op her. Man maa ogsaa antage, at de mest velhavende Familier vil vedblive at behøve Huse og holde sig en Kogerske som nu. Der bliver altsaa slet ikke Tale om at tage Madlavningen fra de Kvinder, for hvem den er et Erhverv. — Men de gifte Kvinder, hvad er det de erhverver ved at lave Mad? — Der erhverver Retten til at affordre deres Mænd det Beløb, som medgaar til Husførelsen, det vil med andre Ord sige: de erhverver den økonomiske Afhængighed af deres Mænd!

Arbejdets Deling indført i Hjemmene, saaledes som det vilde ske ved Fælleshjem, betyder den gifte Kvindes Frigørelse fra den økonomiske Afhængighed, betyder at hun faar saa megen Tid til sin Raadighed, at hun ved eget Arbejde kan fortjene til egne Fornødheder, betyder, at hun kan følge sit Kald, om hun har et, og hængive sig til det Arbejde, som er hendes Lyst.

Dersom nogen Kvinde ejer Mulighed for ad anden Vej at naa saa stort et Gode i en overskuelig Fremtid, da kunde hun have Ret til at komme med Betænknelighed overfor de Forandringer, som en saadan Omvæltning vilde medføre i Hjemmet og Familienlivet; men saalænge ingen saadan Udvæjning, da tør ingen varm Kvindesagssven, ingen Kvinde, der selv har Friheden til Uafhængigheden kær, tage Hensyn til saadanne Biting!

Fru B. N. formoder, at ingen Husmoder kunde være glad ved at spise den Mad, der bliver bragt udefra, og om hvilken hun ikke ved, hvorvidt den er renligt behandlet. Dersom vi skulde være saa mistroiske mod al Mad, der ikke er tilberedt i vort eget Køkken, da turde vi jo aldrig tage mod nogen Indbydelse til at spise hos fremmede eller nyde nogen Forfriskning paa et offentligt Sted; ej heller kunde vi delikatere os med henkøgte Grøntsager om Vinteren eller spise nedlagte Sild eller røgede Aal, for ikke at tale om at vi maatte føle Modbydelighed for alt Bagernes Brød. En Husmoder, der skal pleje spæde Børn, er langt fra altid i Stand til — selv med den bedste Tilvej — at holde alle uappetillige Stoffer og Dunster i behørig Afstand fra Maden og det Sted, hvor den tilberedes. Jeg mindes saaledes endnu med Gysen den Periode, da mine to Børn, den Gang henholdsvis 2 og 3/4 Aar gamle, begge led af Kolerine; jeg maatte da som Regel hvert tiende Minut skifte visse intime Klædningsstykker paa de smaa Patienter. — Om min Mand i de Dage følte sig fuldstændig beroliget med Hensyn til Madens forsvarlige Behandling, ser jeg mig ikke i Stand til at oplyse!

Men Levningerne — ak, de kære Levninger! „Skal der serveres saa lidt, at der ingen Levninger bliver, da bliver det næppe et hyggeligt Maaltid“, hedder det i Fru Berg Nielsens Arti-

kel. — Her staar vi foran en af den gammeldags Husligheds ideale Fordringer til Maaltidets Hygge: at der skal være Overflod af Mad paa Bordet. I et Arbejderhjem, hvor man sandsynligvis vilde foretrække at rekvirere eet Hovedmaaltid fra Fælleskøkkenet, medens Husmoderen selv sørgede for de lettere Maaltider, vilde der næppe opstaa nogen Forlegenhed med Levningerne, medens man i de bedre stillede Hjem snart vilde vænne sig til ikke at se mere Mad paa Bordet, end man om trent kunde opspise. Ganske vist er Appetiten ikke altid lige stor, men skulde den en enkelt Gang vise sig for stor, kunde der vel raades Bod derpaa med lidt Frugt eller Kage som Ekstradessert, og hlev der en Dag levnet en Smule, da kunde der vel findes en Stakkel, som kunde have godt deraf. Man slap da da for den daglige Fristelse til at spise for meget, og det turde bekomme svage Sjæle med svage Maver saare vel.

Fru B. N. skriver endvidere: „Mangen ung Husmoder har maattet tage Lære af sin Svigermoder for at lave sin Husbond Maden tilpas; maaske er Svigermoderen slet ikke dygtigere end den unge Frue, men hun kender sin Søns Smag, Særheder maaske, og kan derfor give Svigerdatteren visse smaa Oplysninger, som sætter hende i Stand til at tillave Mandens Livretter, netop som han vil have dem.“ — Dette er ganske sandt; de fleste Svigermodre har virkelig ikke faa Oplysninger at meddele de unge Hustruer. — Men det er ogsaa en Sandhed, at det just er dette taalelige Kæleri for Mandens Vaner og Uvaner, der ofte gør Ægtemanden saa utrolig egenkærlig og hensynsløs mod Hustruen og bibringer ham en levende Fornemmelse af, at han er den Tap, hvorom hele Husbæveren drejer sig, samt en hellig Overbevisning om, at alle Husets kvindelige Medlemmer, i Barndomshjemmet Moderen og Søstrene, i Ægtehjemmet Hustruen og Døtrene, eventuelt begge Steder ogsaa Tjenestepigerne, stedse bør være optagne af at studere og opfylde hans Ønsker. I et Fælleshjem, hvis Apparater og Funktionærer sørger ligeligt for alle Beboerne, vilde der kunne opvokse langt hensynsfuldere og elskværdigere Ægtemænd for vore Efterkommeres Døtre.

Ærede Læsere, husk paa, at naar Fælleshjem og Fælleskøkkener bliver til Virkelighed, da behøver ingen Mand mere at frygte det store Ansvar, at han skal forsørge sin Hustru, naar han gifter sig — det vil og det kan hun selv! Og kære Læsere, tænk paa, at I da bliver fri for at staa som en Tiggerske overfor eders Mand, naar I skal have de saa ofte med Forbandelser tilslængte og med Taarer modtagne Penge, som er nødvendige til eders Beklædning!

Lad Fordømming Brillen falde og se med uhildet Blik paa det nye!

Mariane Nielsen,
f. Larsen.